

Hjortspringbådens Laug

Holdbarhed af sysnore (Vedligehold af midterstykke)

2.03.3.2 (11.03)

Ib Stolberg-Rohr

Ib Stolberg-Rohr

Hjortspringbådens Laug.
Holdbarhed af sysnore
(Vedligehold af midterstykke)

Version 1.0   Initialudgave.

Medlemsmappen nr. 2.03.3.2 (11.03)

Forsidebillede: Midterstykke bemandet af Flemming Rieck og Thomas Thomasen, 1993.

Bagsidebillede: Midterstykke som blikfang.

© Hjortspringbådens Laug, Dyvigvej 11, Holm, 6430 Nordborg. 2024.

Indledning

I marts 1992 blev det besluttet at fremstille en sektion af Hjortspringbåden, på 1,5 m, mellem spant 5 og 6, se: [mm 4.02](#), for at få øvelse i byggeteknikken. Det blev færdigt i november samme år.

Prøvestykket har været brugt, sammen med det tilsvarende af en stævn, til udstillinger flere steder i [Europa](#). Det bruges nu som blikfang ved indkørslen til Lindeværftet. Her har det tilbragt tre sommersæsoner (juni – september) udsat for vejrligets indflydelse. Det bekom det ikke vel! Træets overflade blev noget nedbrudt og angrebet af borebiller, sysnorene var delvist smuldret/skørt og helt uden styrke. I 2017 blev det, efter det var taget ind på værkstedet, skilt ad i sine bestanddele.

Det blev besluttet, at vi ville have mere erfaring med sysnorenes holdbarhed, så midterstykket skulle klargøres til endnu et liv ved landevejen, denne gang med en testplan for sysnorene:

- Stykkets dele skulle sammensys med tjærede snore (det var de ikke oprindeligt)
- Halvdelen af sysømmene skulle beskyttes med samme harpiksblanding som Tilia, se: [mm 4.09](#) og [mm 11.02](#)
- De indre dele af prøvestykket skal hvert år tjæres

At have prøvestykket, periodevist, stående udenfor og Tilia indendørs, det meste af tiden, kan give viden om holdbarheden af harpiksdækkede snore ved opbevaring uden- og indendørs.

Dette forsøg blev påbegyndt i 2023 og afsluttes først når prøvestykket er helt nedbrudt.

Denne beretning omfatter både restaureringen af midterstykket og forsøget med sysnorene, derfor har rapporten fået to medlemsmappenumre:

- **mm_2.03.3.2.** Sysnores holdbarhed, som er projektets hovedformål, men som der måske først kan redegøres for om nogle år (forhåbentligt). Der vil årligt blive tilføjet beskrivelser af syningernes tilstand og de deraf afledte handlinger
- **mm_11.03.** Vedligehold af midterstykke, som fylder mest i denne rapport lige nu

Det er svært at adskille de to formål, det første er afhængigt af det andet.

Konklusion

Sysnore af lindebast kan, ubeskyttet, maksimalt holde i tre år udendørs i sommermånederne.

Adskillelse

Fig. 1: Eksempel på nedbrudte syninger.

Fig. 2: Det rengjorte midterstykke inden adskillelse.

Fig. 3: Midterstykkets dele.

Midterstykket blev adskilt i sine bestanddele og den nedbrudte overflade blev afrenset, alle delene blev behandlet med beskyttelsesolie, GORI 22-7, som både imprægnerer og beskytter mod borebiller.

Alle delene blev sat tilside. Der skulle fremstilles et par længder (værkstedets længde) sysnor af lindebast, helt fra grunden. Det tager lang tid. John og Johannes fremstillede den nødvendige længde kordeler.

Genopbygning

I november 2021 var vi så klar til at fremstille synsorene (ref. [mm 2.03.2.1](#)), som efter udspænding i en uge, var klar til imprægnering med trætjære.

Det ene af de to sideplanker har været sammenlimet af to stykker træ, denne limning var gået op. Der har måske været brugt almindelig snedkerlim til indendørs brug. Det var vist ikke meningen at midterstykket skulle anbringes i det fri.

Plankens to stykker blev afrenset og der blev isat et antal dybler og det hele limet med vandfast snedkerlim.

I april 2022 begyndte Johannes og Hans at samle stumperne til det istandsatte midterstykke.

De begyndte med at samle de to ribbestativer med friske hasselgrene.

Fig. 4: Tjæret sysnor til afdrypning.

Fig. 5: Midterstykket holdt sammen med plaststrips.

Bådskallen skulle samles med støtte af en "bedding" af vore to museumsvugger fra Frankfurt og ribbestativernes dele blev holdt sammen, midlertidigt, med brug af plaststrips.

Fig. 6: Syningen af bordene er begyndt af Hans (siddende) og Johannes.

Syningen af bordene blev påbegyndt i november 2022 og blev afsluttet sidst på året.

Fig. 7: Et ribbestativ bindes fast til klamperne.

En specialdesignet spændetang (fra Loke), bruges til at trykke hasselgrenen ned til klamperne, mens surringerne fastgøres, det var i januar 2023.

Da syningerne var afsluttet, skulle midterstykket overfladebehandles med trætjære.

Fig. 8: Tjæret indvendig.

Fig. 9: Og udvendigt.

Det var afsluttet i maj 2023. Syningerne blev ikke behandlet med harpiks, denne gang, fordi tjæren stadig var fugtig, så harpiksen kunne ikke binde. Det skal så vente til vi tager stævnstykket ind igen, sidst på året.

Trætjære er længe om at tørre op, så i ventetiden blev de to vugger og de andre støtter til Tilia, afrenset og malet i en svenskrød farve, som ligner den farve, der var brugt til stævnstykket, bare fordi det var pænt!

Fig. 10: De malede vugger.

Blikfang

I juni måned, 2023, kunne vi så, efter 5 års pause, igen udstille vores midterstykke ude ved Dyvigvej.

Fig. 11: Midterstykket parat til at gøre forbipasserende nysgerrige.

Midterstykket er skruet fast til vuggerne, som igen er fastholdt til undergrunden med jernspyd, diskret.

Tilstand i slut 2023

Det er hårdt at være blikfang udendørs.

Fig. 12: Blikfanget i august 2023.

Fig. 13: Tjæren er næsten væk og sysnorene er meget tørre.

Tjæren inde i midterstykket er nedbrudt i vejrliget og der er ikke tjære tilbage i/på sysnorene.

Midterstykket kom ind igen, da sommersæsonen var slut. Den blev sat til at tørre indtil maj 2024, hvor der blev gjort klar til genbehandling.

1. års vedligehold

2024 vil blive atypisk for det årlige vedligehold. Sidste år blev synsorene ikke behandlet med harpiksblendingen, fordi tjæren stadig var klistrende. Det var planlagt sådan.

Syningerne indenbords, blev afbørstet og blæst rene med trykluft.

Der blev fremstillet en harpiksblending med ca. 15% tælle. Det er magere end Tiliias, men der er ingen bevægelse mellem plankerne og en magre blanding er mere modstandsdygtig mod solens opvarmning.

Fig. 14: Halvdelen af syningernes længde har fået harpiks.

Den halve længde af de indvendige syninger blev beskyttet af harpiksblendingen, på samme måde, som det er blevet gjort på Tilia. De udvendige dele af syningerne blev ikke behandlet, de er i ”skygge” for regn og sol. Samtidig undgås det, at fugt ophober sig i spalterne.

Fig. 15: John tjærer midterstykket indvendig.

Midterstykkets indre blev påført opvarmet, 40-50 °C, trætjære ind i alle hjørner og sprækker. Opvarmet tjære kan nemmere påføres i et tyndt lag.

Fig. 16: Midterstykket med 2024-behandlingen.

Nu er midterstykket klar til 2024-sæsonen. Vi venter nu på resultatet.

Log

2024

xx. juli. Prøvestykket sat ud.

yy. september prøvestykket taget ind.

Tilstand:

2025

Forberedelse:

